

El Macba rescata en una gran exposició l'obra maleïda de l'artista italiana Carol Rama, invisible tot i les seves vuit dècades de creació

Un art ple de passió

Maria Palau
BARCELONA

Carol Rama és avui una velleja de 96 anys amb greus forats en la memòria que continua vivint com ha viscut sempre: totalment sola en una casa senyorial de Torí, amb uns enormes finestral coberts per unes cortines espesses negres com el carbó. Artista dels marges, ha viscut com ha creat: a les fosques. La seva obra és filla de l'obscuritat i ella, d'un segle XX ple de llums avantguardistes que l'han ignorat completament. És ara, justament ara que ja no té consciència de res, que alguns estudiosos s'han començat a estirar els cabells pel buit que van fer a aquesta dona que, al llarg de vuit dècades, va imprimir la seva ànima en un treball d'una abassegadora càrrega expressiva. Considerat grotesc i pornogràfic, el seu art ha estat terriblement incomprès. I ella, reduïda a una degenerada.

Noves generacions d'artistes –Cindy Sherman al capdavant–, de músics –la banda nord-americana Le Tigre li va dedicar una cançó– i de dissenyadors –el modista Antonio Marras s'ha inspirat en les seves obsessions– han estat els que han reivindicat més desacomplexadament el seu llegat, tan radical, tan inconformista i, sobretot, tan incòmode per a tothom que no ha trobat mai un encaix en el relat dels museus. Un Macba impregnada des de fa poc de l'agudesa i la sensibilitat de la filòsofa Beatriz Preciado, assessora dels seus continguts, s'ha decidit a trencar aquest silenci amb una exposició que s'obre al públic demà i que, després de Barcelona, entrarà en un circuit internacional.

La passió segons Carol Rama ressegueix la trajectòria de l'artista a través de 200 obres, la gran majoria inèdites. Un munt de peça maleïda ha trobat per fi una paret on lluir, com el conjunt d'aquarel·les que van farcir el 1945 una exposició censurada pel go-

“No és pornografia, és política”, avisa Preciado ■ E. MAGRE

vern italià. Va ser la primera vegada que Rama era fustigada per haver creat un art aparentment obscè. Però en aquells retrats de dones presumint de la seva sexualitat, tot i tenir algunes parts del cos mutilades o estar lligades en llits de psiquiàtric, ningú hi va endevinar les claus d'una vida amb moltes ferides sagnants. Rama, dels cercles de la burgesia torinesa, va quedar marcada de

jove per la ruïna i pel suïcidi del seu pare i per una mare que patia un infern personal i que, sembla ser, va ser internada en un manicomí. Sembla ser? La biografia de Rama està enfosquida per ambigüitats, contradiccions i secrets, per exemple referents a la seva pròpia sexualitat. Però és indissociable del seu projecte artístic.

“Algú seria realment capaç de masturbar-se

davant d'alguna de les seves obres? Quin despropòsit! No és pornografia, és política. Rama va pintar aquells cossos malalts, però tan vitals i sexuals, com un desafiament als ideals de la Itàlia de Mussolini”, exclama Preciado, comissària, juntament amb Teresa

Considerat obscè, el seu treball ha estat totalment incomprès. I ella, reduïda a una degenerada

Grandas, de l'exposició, una de les més potents, per sòlida i per sorprenent, dels últims temps al Macba. L'artista no tardaria a tornar a ser víctima dels tics reaccionaris d'una societat que mai va pair bé els excessos del seu art. Ni tan sols els seus compatriotes de l'arte povera, amb el qual la seva obra hi va tenir tan-tes afinitats. “No la van considerar mai dels seus.

Veien el seu treball massa brut”, emfatitza Preciado. Brut d'ungles, de pèls, de xeringues..., materials que va incorporar als seus quadres quan es va apartar de la figuració.

Rama va seguir el seu camí marginal fins fa uns deu anys. Abans de caure en les urpes de l'Alzheimer, va ser a temps de rebre un reconeixement que ningú, ni tan sols ella, havia previst: el Lleó d'Or de la Biennial de Venècia del 2003. “I aquesta, qui és?”. Tard, tan tard que mai va poder viure dignament del seu art. No el venia, l'intercanviava. Revelador: un dels seus grans col·leccionistes és el seu perruquer, del local del qual el personal del Macba ha despenjat algunes de les obres que ara sí que s'exhibeixen en un museu.

Cita imprescindible aquesta temporada amb Carol Rama. Amb el seu art “ple de passió, de vida, de carn i de sensibilitat”, proclama el director del Macba, Bartomeu Marí. Amb una artista que demostra que “no ho sabem tot del segle XX com ens pensem”, diu Preciado, que avisa: “Després de veure aquesta exposició, ja no veurem igual Duchamp ni Picasso.” ■

Crítica teatre

Jordi Bordes

Dues ombres, una llum

L'última trobada

Director: Abel Folk
Dilluns 27 d'octubre (fins al 23 de novembre) al Teatre Romea

La proposta que es presenta aquests dies al Romea té molt d'estufa catalítica i mantenta sobre de les cames. De gaudir d'una lectura una tardor a la penombra, passatges barrocs carregats de lúcides reflexions. Així és la literatura que proposa Sándor Márai. Abel Folk agafa la versió de Christopher Hampton i es col·loca al rostre una pera ben poblada. Aquest fals monòleg té dos convidats de pedra d'excepció.

Henrik (Abel Folk) reprenen una conversa amb un amic que l'ha traït. És raó d'aquest parèntesi de conversa de 41 anys. I de moltes coses més que l'obra va desvelant per a sorpresa de Konrad (Jordi Brau). Aquest personatge té la dificultat d'aguantar la conversa sense poder distreure el discurs del protagonista però fent-se viu durant tota l'estona. L'altre personatge col·lateral és la senyora que s'ha cuidat sempre del castell. La interpreta una Rosa Novell que acaba de superar una greu malaltia. Ella, en canvi, és la llum de l'escena. Perquè les seves breus aparicions ressonen a aigua fresca en aquest tumultuós paisatge de meandres d'aigua podrida. Les mans ballant tot tapant-li el rostre sonen a música. Són passatges pensats per desengreixar el drama.

Folk n'ha incorporat d'altres que trenquin una història massa allargassada, que vol ser fidel al fons i la forma de la novel·la però que no ajuden a l'escena. No tenen el mateix resultat perquè ressonen falses. Folk i Brau treballen pel bé de l'obra, però també a favor de Novell, que, d'aquesta manera, esdevé una llum redemptora i càlida, potser l'esqueix que ha nascut més salvatge d'aquesta adaptació i el que respira amb més intensitat.